

HANDLEIDING | BORGEN MET EEN ERFGOEDGEMEENSCHAP – De SWOT-tabel

Met plezier voor u getest door de Frietkotraad ikv het borgen van de Belgische Frietkotcultuur (10-10-2013).

Ondervind je meer en meer problemen bij het voortzetten van je traditie?

Heb je nood aan nieuwe ideeën en acties om je traditie door te geven of wil je bewuster omgaan met borgen?

*Een SWOT-tabel is **de ideale start**.*

> **DOEL**

Op een gestructureerde manier Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats (SWOT) in kaart brengen.
Of in het Nederlands: **sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen** van en voor je traditie oplijsten.

- prioriteiten blootleggen
  - keuzes voorleggen
  - basis voor toekomstige acties
-

> **WIE?**

Vooral mensen die al **betrokken** zijn bij je traditie.

- 10-tal deelnemers
  - uit alle mogelijke ‘deelgroepen’ (voor/achter de schermen, man/vrouw, jong/oud, ervaren/onervaren, langdurig/kortstondig ...)
  - één of enkele deelnemers die verderaf staan, kunnen met een blik van buitenaf extra perspectieven bieden
-

> **DE BEGELEIDER**

Legt de opdracht uit, bewaakt de tijd, stelt bijvragen, zoekt naar de kern van de zaak en bundelt resultaten.
Hij/zij brengt zelf geen ideeën aan en is idealiter geoefend in het leiden van vergaderingen.

- intern = meer inzicht, maar geneigd om mee te denken
  - extern = meer afstand, maar een objectieve kijk
-

> **WAAR & WAT?**

Kies voor een **formele context** met zo weinig mogelijk afleiding.

- een eenvoudig lokaal
  - een tafel met voldoende stoelen
  - een schrijfbord of flip-over (voor SWOT-tabel)
  - een tweede bord of groot blad papier (voor brainstorm)
  - post-its in 2 verschillende kleuren (of gewone blaadjes en stiften in 2 kleuren)
  - een hapje en drankje voor tussendoor
-

> **DUUR**

Dit is **hét moment om door te praten** over de stand van zaken van je traditie. Probeer tijdsdruk te vermijden!

- Reken op een 3-tal uur.
  - Deelnemers vooraf plus- en minpunten van en voor de traditie laten bedenken kan, maar hoeft niet.
  - Het inschatten van de duur van elk onderdeel is moeilijk. Deze handleiding geeft een minimum aan. Probeer zoveel mogelijk aan bod te laten komen, maar hou rekening met het concentratievermogen van de deelnemers.
  - Een pauze is noodzakelijk, zowel voor deelnemers als voor de begeleider.
-

STAPPENPLAN: SWOT

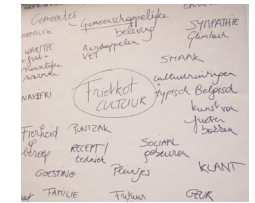
1. Brainstorm (opwarming) | 2. Plussen en minnen verzamelen | 3. Plussen en minnen sorteren | PAUZE | 4. Prioriteiten aanbrengen | 5. Plussen en minnen combineren | 6. De resultaten

1. BRAINSTORM (opwarming) 10 min

Schrijf de traditie in kwestie centraal op het grote blad papier en hang het op. Laat de deelnemers gedurende 10 minuten alle mogelijke betrokken facetten opnoemen en noteer die er rond.

- › Dit resultaat vormt letterlijk de achtergrond van de SWOT-tabel en inspireert deelnemers om in zoveel mogelijk richtingen te denken.

“Wat hoort er allemaal bij of onder het woord ‘frietkotcultuur?’”
Wie, wat, waar, wanneer ...?

2. Plussen en minnen verzamelen 30 min

Deelnemers bedenken per twee min. 5 pluspunten en min. 5 minpunten die invloed hebben op het voortbestaan van de traditie. Elk punt wordt apart op een post-it of blaadje geschreven. Plussen en minnen krijgen elk een eigen kleur.

- › Vertrek vanuit de situatie van vandaag en denk breder dan je eigen perspectief.

“Verzin minstens 5 positieve elementen die het voortbestaan van de frietkotcultuur kunnen verzekeren.”

Het smakelijke recept, het kleinschalige is weer hip, een sociaal gebeuren, de vestigingwet ...

“Verzin minstens 5 negatieve elementen die de teloorgang van de frietkotcultuur kunnen veroorzaken.”

Concurrentie van ander ‘fastfood’, een onaantrekkelijk beroep, beperkte openingsuren (t.o.v. concurrentie) ...

Ondertussen ...

Teken onderstaand basisschema van een SWOT-tabel op het schrijfbord. In de volgende stap komen plussen onder sterktes en kansen, minnen komen onder zwaktes en bedreigingen.

BASISSHEMA

STERKTES 1. 2. ...	KANSEN 1. 2. ...
ZWAKTES 1. 2. ...	BEDREIGINGEN 1. 2. ...

3. Plussen en minnen sorteren 50min

Elke deelnemer verduidelijkt zijn of haar plus- of minpunten. Bepaal samen of het gaat om interne (eigen aan de traditie zelf: **sterktes of zwaktes**) of externe (**kansen of bedreigingen van buitenaf**) factoren. Groepeer gelijkaardige post-its en sorteer ze onder de juiste noemer in het schema.

- › Het is niet altijd makkelijk te bepalen of het gaat om intern of extern. De vraag: *‘Kan iemand van binnen de gemeenschap dit al dan niet beïnvloeden?’* kan helpen, al zijn er ook interne factoren waar je zelf geen grip op hebt.
- › Soms is wat de één als een zwakte of bedreiging beschouwt, voor de ander een sterkte of een kans. Laat keuzes voldoende motiveren en beslis eventueel om deze factor op verschillende plaatsen in het schema op te nemen.
- › Zorg dat wat op de post-its staat voldoende duidelijk is, zodat je nadien nog weet wat de deelnemers bedoelden. Noteer indien nodig extra trefwoorden.

PAUZE!

Maak van de pauze gebruik om orde in de chaos te scheppen. Vervang gelijkaardige post-its door één trefwoord dat je rechtstreeks op het bord of papier schrijft.

- › Controleer kort bij de start van de volgende stap of iedereen akkoord is met de nieuwe ordening.

4. Prioriteiten 20min

De deelnemers geven aan wat volgens hen op dit moment de grootste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen zijn.

- › Duid aan met nummering of hang de post-its in de juiste volgorde.

5. Plusen en minnen combineren 50min

Bekijk hoe je sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen op elkaar kan laten inspelen in functie van het voortbestaan van de traditie.

- > Kan de combinatie van een sterkte met een bepaalde kans het voortbestaan van de traditie versterken? Zo ja, hoe kunnen we hierin investeren?

VOORBEELD: S1: Streekgebonden productie + K1: Trend terug naar het authentieke

bvb. uitspelen van het ambachtelijke en lokale via reclamecampagne; stimuleren van bewust gebruik van lokale producten ...

- > Kan een sterkte een bepaalde bedreiging voor het voortbestaan van de traditie compenseren? Zo ja, hoe kunnen we onze traditie ermee beschermen?

VOORBEELD: S3 Sociaal gebeuren, contact tussen klant en friturist + B2: Groeiende concurrentie fastfoodketens

bvb. klantgerichtheid uitbreiden en in de kijker zetten; maatwerk aanbieden ...

- > Staat een zwakte een kans die veel kan betekenen voor het voortbestaan van de traditie in de weg? Zo ja, hoe kunnen we die zwakte wegwerken?

VOORBEELD: Z1: Gebrek aan beroepsfierheid + K5: Lange traditie, erfgoed

bvb. frituristen sensibiliseren rond de geschiedenis van het beroep; traditie zichtbaar maken om trots aan te wakkeren ...

- > Is er een zwakte die een bedreiging voor het voortbestaan van de traditie nog versterkt? Zo ja, hoe kunnen we de schade beperken?

VOORBEELD Z4: Startende frituristen stoppen snel + B6: Negatief imago bij banken

bvb. kandidaat-frituristen beter informeren; sensibiliseren rond het belang van ondernemersplan ...

- > Hoogstwaarschijnlijk kan je niet elke sterkte en zwakte overlopen. Ga in op wat de deelnemers aanbrengen en probeer verder te denken over concrete acties (=hoe)!

- > Noteer de nieuwe ideeën apart en geef de gebruikte combinatie van plus- en minpunten aan:

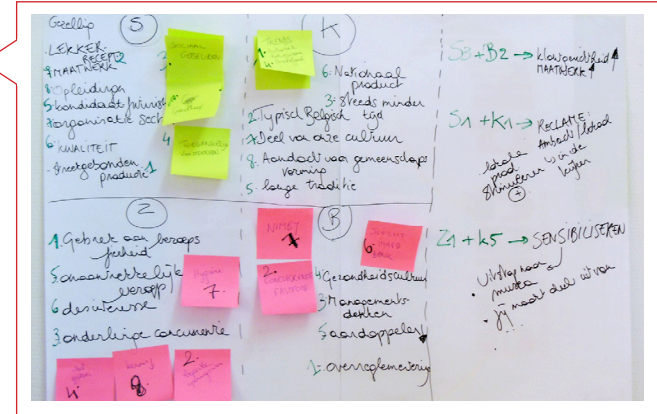
STERKTES 1. 2. ...	KANSEN 1. 2. ...	COMBINATIES S3 + B2 > ... S1 + K1 > ... Z1 + K5 > ... Z4 + B6 > ... ...
ZWAKTES 1. 2. ...	BEDREIGINGEN 1. 2. ...	

6. De resultaten **15min**

Vat als afronding van de oefening kort de belangrijkste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen en de bijbehorende nieuwe ideeën samen.

Vraag de deelnemers bij wijze van evaluatie wat de SWOT-tabel hen heeft bijgebracht.

- > Het maken van een SWOT-tabel kan heel intensief zijn. Ga ervan uit dat je nooit alles meteen kan bespreken. Rond op tijd af en plan eventueel een volgende bijeenkomst om verder op zoek te gaan toekomstige acties!
- > Verwerk de resultaten in een overzichtelijk document met de nodige uitleg per trefwoord. Stuur dit naar de deelnemers voor feedback.

Wordt vervolgd ...

De SWOT-tabel is een eerste stap in het bewust borgen en doorgeven van je traditie. Vaak lukt het niet om de hele oefening in één keer af te werken, maar zelfs dan levert ze sowieso bruikbare resultaten op. Op basis hiervan kan je verder brainstormen over concrete acties om het voortbestaan van de traditie te verzekeren. Hanteer het prioriteitenlijstje als kapstok voor je toekomst-stappenplan.

SWOTanalyse / gebruikersevaluatie: + en - op een rijtje!

- +**
  - Biedt structuur en laat toe bewuster gebruik te maken van sterktes en kansen
  - Stimuleert om zowel over interne als over externe factoren na te denken
  - Brengt zowel positieve als negatieve punten naar boven
  - Laat verschillende betrokken partijen/mensen aan het woord
  - Ideale basis voor het bepalen van prioriteiten en bedenken van toekomstige acties
- - Vaak moeilijk te bepalen wat waar hoort
  - Vrij ingewikkeld en intensief
  - Vraagt voldoende openheid van de deelnemers om ook de zwaktes van hun praktijk bloot te leggen
  - Vraagt veel tijd
  - Een ervaren begeleider is noodzakelijk

SWOT-analyse / gebruikersevaluatie: De stem van uw testpubliek

- › Zorg dat de deelnemers vooraf op de hoogte zijn van de duur en de bedoeling van de oefening, zodat ze goed kunnen inschatten wat van hen verwacht wordt.
- › De SWOT-tabel is vooral nuttig aan het begin van het borgingsproces. Wanneer je het pas later doet, komt er veel aan bod dat al gekend is en ontstaat het gevoel van dubbel werk.
- › Werken met duo's voor het bedenken van plussen en minnen, maakt de ronde waarschijnlijk iets korter met minder herhaling en evenveel resultaat.

“Ik denk deze oefening inderdaad heel wat heeft bijgebracht.”

“Methodiek: het resultaat oogt mooi, maar de weg er naar toe was zeer omslachtig en langdradig.”

“Ik vond de methodologie heel constructief en doeltreffend. Het resultaat van de bedenkingen en brainstorming heeft veel opgeleverd. Ik gebruik veel SWOTanalyses om vooruit te gaan in projecten.”

“Ik moet zeggen ... het werkt om tot conclusies te komen.”

“Formidabel, het beste wat ik ooit heb meegemaakt i.v.m. frituren.”

Deze voorbeeld SWOT-tabel werd uitgevoerd door CAG-Centrum Agrarische Geschiedenis en tapis plein vzw.
Met dank aan de leden van de Frietkotraad en VLAM.

